

Udsatte unge - En sammenhængende, individuel og ubrudt indsats fra 15 til 25 år

Ethvert samfund skal sikre sin fremtid ved at tage sig godt af sine unge. Det gælder også i Danmark, der i løbet af få år vil mærke de store demografiske udfordringer, som den ændrede alderssammensætning skaber. Samtidig står vi over for en forstærket international konkurrence, hvor de unges uddannelsesniveau vil få stor betydning.

Trods det må vi konstatere, at der er en stor gruppe unge, som i dag får et utilstrækkeligt og usammenhængende tilbud, og som derfor risikerer ikke at komme ordentligt i uddannelse eller arbejde. Gruppen spænder fra unge, der 'bare' er arbejdsløse og ikke kommet i gang med en uddannelse til meget udsatte, der i sidste instans er i fare for at blive førtidspensionskandidater. Der er derfor behov for en ny tilgang til disse unge.

De unge har sammensatte problemstillinger, der i større eller mindre grad kan indeholde elementer som:

- Familiebaggrund uden støtte – herunder familier uden uddannelsestradition
- Utilstrækkelige/helt utilstrækkelige skolekundskaber (nogle mangler afgangsprøve)
- Lav uddannelsesmotivation eller i værste fald uddannelsesfobi
- Svag eller slet ingen tilknytning til arbejdsmarkedet
- Kaotisk hverdag og uheldigt socialt netværk
- Misbrug af varierende form og omfang
- Psykiatriske problemer
- Tendenser til kriminalitet

Disse unge vil i mange tilfælde i dag få utilstrækkelig hjælp, blandt andet fordi de falder mellem flere stole. De kommunale og regionale systemer vil oftest give dem en opdelt og afgrænset hjælp, og systemerne hænger ikke sammen, så de unge kan blive samlet op, når de ryger mellem stolene. Muligheden for at skabe den synergi, der ligger i en individuelt tilpasset, sammenhængende og koordineret hjælp til de unge forsvinder. De kommunale og regionale systemer, som de unge kan være tilknyttet, er:

- Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU)
- Jobcentret
- Aktive tilbud til ledige
- Udbetalingsenheden
- Socialforvaltningen med ungetilbud efter børne- og ungereglene

- Sociale tilbud til udsatte voksne
- Misbrugsbehandling
- Psykiatrien
- Uddannelsesinstitutionerne (som til dels ligger uden for kommuner og regioner)

Et af problemerne er, at systemet bygger på et skift fra unge-system til voksen-system, når de unge bliver 18 (UU har dog en målgruppe mellem 15 og 25 år). For udsatte unge kan det være en kunstig dato, fordi deres udvikling kan være lidt langsommere og meget glidende. Ofte vil de ikke kunne stå på egne ben, bare fordi de fylder 18, de vil have behov for ubrudt støtte i længere tid. Samtidig er 18 år sent at komme i gang med en introduktion til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

Et andet problem er et usikkert samarbejde mellem psykiatrien, socialforvaltningen og jobcentrene. Det er alvorligt, fordi jobcentrene oplever, at et stigende antal unge har psykiatriske problemer, som gør det sværere at hjælpe dem i uddannelse eller job. Netop disse unge har behov for en sammenhængende, tværsektoriel indsats med et rehabiliterende sigte.

Ydermere vil de unge måske opleve, at uddannelsesinstitutionerne er fjerne og fremmede, og at de har svært ved at identificere sig med og fungere i dem. Uddannelsen er måske for boglig, 'selvstyret' og med for lidt støtte. Overgangen fra de kommunale tilbud til uddannelsessystemet hænger heller ikke altid godt nok sammen.

Denne gruppe unge rummer derfor flere centrale samfundsproblemer:

- Grundlæggende kan disse unge ved et uheldigt forløb i deres (modtagelige og sårbare) ungdomsår få en skæv socialisering, som kan give dem store problemer fremover.
- De risikerer ikke at få en kompetencegivende uddannelse.
- Nogle unge kan komme til at hænge længe/gro fast på kontanthjælp i stedet for at komme videre mod uddannelse og arbejde
- I værste fald kan de unges sociale problemer (isolation, misbrug, kriminalitet osv.) og psykiatriske problemer tage til i en social- og helbredsmæssig deroute, der kan føre til kroniske problemer og i sidste ende hen mod en førtidspension.

Hvordan skaber vi bedre tilbud til de unge?

En nytænkning af systemet skal indebære:

- At de unge kan hjælpes varieret og individuelt. Udgangspunktet skal være individuelt med skræddersyede tilbud.

- At hjælpen kommer fra offentlige systemer, der er knyttet sammen i et meget tæt net. De unge skal således kunne få sammenhængende og koordineret hjælp fra både beskæftigelsesområdet, det sociale områdes og psykiatriens værktøjskasser. Hjælpen skal have rehabiliterende sigte og tværfaglige rehabiliteringsteams skal kunne inddrages i den.
- Samarbejdet skal også omfatte uddannelsesinstitutionerne, som bør knyttes til arbejdet i jobcentrene og socialforvaltningen med samarbejdsaftaler om visitation og støtte.
- De traditionelle tilbud skal, når det er relevant, suppleres med netværksstøtte og personlig støtte, som i dag ofte kun findes i meget begrænset omfang for unge voksne.
- Det tidsmæssige perspektiv for indsatsen skal være sammenhængende og kontinuert inden for en ramme, der går fra 15 til 25 år
- De mest udsatte unge skal kunne få aktive rehabiliteringsforløb med en længere tidshorisont.
- Det overordnede fokus på indsatsen skal være på resultater og ikke på proces og formalia.

En sådan indsats leverer meget få kommuner i dag. Det skyldes mange forhold:

- Lovgivningsmæssige blokeringer (den formelle adskillelse af jobcenter, ydelseskantor, socialforvaltning og psykiatri)
- Et finansieringssystem, der fremmer specifikke, fastlagte indsats, der ikke har et individuelt udgangspunkt ift. de unge
- Den kunstige grænse ved 18 år
- Kommunalt fastlagte sektoropdelinger og sektorgrænser
- Traditioner
- Mangel på beskrevne og tilgængelige alternativer til det nuværende system.

Grundlæggende er den model, der er bygget op i de seneste ti år (til en vis grad meget længere tilbage) kontraproduktiv: den giver ikke de udsatte unge den hjælp, de skal have.

Forslag til implementering

De konkrete ændringer for at realisere et anderledes system bliver således:

- Afskaffelse af de lovgivningsmæssige barrierer for en koordineret og tætmasket indsats i kommunerne og ift. regionerne. Især adskillelsen mellem jobcenter, ydelseskantor og socialforvaltning må fjernes jf. Beskæftigelsesansvarslovens § 14.

- En lovgivningsmæssig ramme for en kontinuerlig og sammenhængende indsats fra 15 til 25 år. Servicelovens regler om særlig støtte til udsatte unge må således ændres, så de kan operere sammenhængende med indsatsen fra jobcentret helt op til 25 år, f.eks. ift. kontaktpersoner/mentorer.
- Kommunerne skal motiveres til at omstille deres indsats, så de udnytter de nye muligheder, en ændret lovgivning åbner for - afpasset efter den enkelte kommunes situation. Det kan ske ved at indføje det i vejledningerne til Servicelovens bestemmelser om børn og unge og til Lov om aktiv beskæftigelsespolitik, samt ved at afsætte centrale midler til udviklingsarbejde i kommunerne.
- De unge skal have en individuel indsats med variabel intensitet afhængig af deres problemer og med højest mulig kontinuitet. Det kan kræve ændringer i Serviceloven og vil ellers skulle ske i et udviklingsarbejde sammen med kommunerne.
- Psykiatrien og uddannelsesinstitutionerne skal åbnes for at samarbejde med kommunerne om en forpligtende og koordineret indsats. Det kan ske ved at fremme samarbejdsaftaler eller ved lovændringer, der forpligter de enkelte sektorer på fælles planlægning og indsats i den enkelte sag.
- Finansieringsordningen skal omlægges, så kommunerne ikke motiveres til standardløsninger, og så de belønnes for gode resultater for de unge - gode tal for uddannelse, arbejdsløshed, kontanthjælp osv. - i stedet for at overholde tidsfrister og formalia.